บทที่ 4

บทวิเคราะห์

จากการศึกษาในบทที่ 2 เกี่ยวกับแนวคิดของการรับฟังคำรับสารภาพเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น จะเห็นได้ว่า นานาอารยประเทศต่างก็ให้ความสำคัญการยอมรับเรื่องการรับฟังคำรับสารภาพเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในอดีตถือว่า คำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยเลยก็ว่าได้ (Queen of Evidence)[240] และในยุคต่อมาก็ได้ให้ความสำคัญกับการรับฟังคำรับสารภาพโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนควบคู่กันไปด้วยมากขึ้น จากการศึกษาหลักการรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาเพื่อพิพากษาลงโทษจำเลย ทั้งตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยและของต่างประเทศ ในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่า ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ รวมถึงประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ เช่น ประเทศฝรั่งเศส ต่างได้ให้ความสำคัญกับคำรับสารภาพ และถือว่าคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ศาลสามารถรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้ โดยแต่ละประเทศต่างก็คำนึงถึงเรื่องการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา จึงได้สร้างหลักประกันความผิดพลาดในการรับฟังคำรับสารภาพขึ้นมาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาด้วย โดยให้ความสำคัญกับเรื่องของความสมัครใจในการรับสารภาพ และกระบวนการก่อนการได้มาซึ่งคำรับสารภาพจะต้องชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นไปตามหลักการประกันสิทธิและเสรีภาพของจำเลยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ทั่วโลกต่างให้การยอมรับนั่นเอง

---

[240] “กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำ และความสำคัญของคำรับสารภาพ,” (น. 131). เล่มเดิม.

สำหรับประเทศไทยนั้น คำรับสารภาพหรือคำกล่าวที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ในทางอาญานั้น ในทางของพยานหลักฐานถือว่ารับฟังได้[241] ทั้งนี้มาจากเหตุผลที่ว่า ผู้กล่าวไม่สมควรที่จะกล่าวคำใด ๆ ที่เป็นปรปักษ์ต่อตนเองและทำให้ตนเองต้องเสียหาย ดังนั้น การที่ผู้กล่าวได้กล่าวออกไปในทางที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ถือว่าเป็นการกล่าวที่เป็นความจริง ศาลรับฟังได้ ดังนั้นตั้งแต่อดีต จนกระทั่งถึงในปัจจุบัน คำรับสารภาพของจำเลย เป็นสิ่งที่กฎหมายไทยได้ให้การยอมรับมาโดยตลอดว่าสามารถรับฟังได้ แต่ในยุคที่หลักสิทธิมนุษยชนและหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับความสำคัญในสายตาของชาวโลก ประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับการรับฟังคำรับสารภาพโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนควบคู่กันไปด้วยเช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ โดยเฉพาะหลักการได้มาซึ่งคำรับสารภาพจะต้องได้มาโดยความสมัครใจ กระบวนการก่อนการได้มาจะต้องถูกต้องตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย คำรับสารภาพจึงสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

อย่างไรก็ดี เนื่องจากหลักการดำเนินคดีอาญาของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่ระบบกฎหมายของประเทศนั้น ๆ จะเห็นได้ว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่ใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งยึดถือหลักการต่อสู้ระหว่างคู่ความเป็นหลัก ดังนั้น บทบาทของศาลจะค่อนข้างวางตนเป็นกลาง ผู้มีหน้าที่สืบพยานคือคู่ความไม่ใช่ศาล ดังนั้น หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพจึงไม่ใช่เรื่องที่ศาลในระบบกล่าวหาให้ความสำคัญมากนัก ดังนั้นเมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาคดี และไม่ปรากฏว่ากระบวนการได้มาซึ่งคำรับสารภาพนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลก็จะพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่มีการสืบพยานโจทก์ต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการไต่สวนมูลฟ้องในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ยังแสดงให้เห็นได้ถึงหลักการค้นหาความจริงเพิ่มเติมโดยศาลในคดีอาญาความผิดร้ายแรงเช่นกัน เนื่องจากในประเทศสหรัฐอเมริกาอัยการจะเป็นผู้ฟ้องคดี แต่ก่อนจะฟ้องคดีได้จะต้องผ่านการไต่สวนมูลฟ้องมาก่อนจนกว่าศาลจะเห็นว่าคดีมีมูลเพียงพอจึงจะอนุญาตให้อัยการฟ้องคดีต่อศาลในชั้นพิจารณาต่อไปได้ และในชั้นไต่สวนมูลฟ้องของประเทศสหรัฐอเมริกาก็จะไม่มีการถามคำให้การจำเลย และกฎหมายวิธีพิจารณาความของสหรัฐอเมริกาก็มิได้กำหนดเป็นเงื่อนไขว่าคำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาในชั้นนี้เป็นเหตุให้คดีของโจทก์มีมูลดังเช่นในกฎหมายไทย แต่ศาลจะเพ่งเล็งและให้ความสำคัญไปที่

---

[241] “คำรับที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ในทางอาญา.” (น. 29-35). เล่มเดิม.

การไต่สวนมูลฟ้องจากพยานหลักฐานของโจทก์มากกว่า ส่วนในประเทศอังกฤษ โดยหลักแล้วจะมีการไต่สวนมูลฟ้องทุกคดีไม่ว่าผู้ใดจะเป็นคนฟ้องคดีก็ตาม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า แม้ว่าในทางปฏิบัติเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณาคดีไม่ว่าจะในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่มีการสืบพยานโจทก์ แต่ในประเทศอังกฤษ โดยหลักแล้วความผิดอาญาก็จะต้องผ่านการไต่สวนมูลฟ้องโดยศาล magistrate ก่อนที่จะส่งฟ้องต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาต่อไป ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา ความผิดอาญาร้ายแรงจะต้องผ่านการไต่สวนมูลฟ้องโดยคณะลูกขุนหรือศาลก่อนอนุญาตให้อัยการฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งการไต่สวนมูลฟ้องคือการพิจารณาจากพยานหลักฐานอื่น ๆ มาก่อนที่จะพิจารณาคำรับสารภาพในชั้นพิจารณานั่นเอง

สำหรับประเทศฝรั่งเศส เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์และวิธีพิจารณาในศาลเป็นระบบไต่สวนที่มุ่งเน้นการค้นหาความจริงในคดีเป็นสำคัญ ดังนั้นศาลในฝรั่งเศสจึงค่อนข้างมีบทบาทมากในการค้นหาความจริง ซึ่งกรณีที่จำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณา แม้ว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศสจะมิได้มีบทบัญญัติในลักษณะเดียวกันกับมาตรา 176 ของไทย แต่บทบาทของศาลไต่สวนในการไต่สวนมูลฟ้องความผิดอาญาอุกฤษฏ์โทษที่ศาลไต่สวนจะทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงเหมือนกับพนักงานสอบสวนก่อนที่จะวินิจฉัยว่าคดีมีมูลหรือไม่นั้น ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทเชิงรุกของศาลฝรั่งเศสเป็นอย่างยิ่งสำหรับการค้นหาความจริงในคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ส่วนในคดีความผิดที่ไม่ได้ผ่านการไต่สวนมูลฟ้อง และจำเลยได้ให้การรับสารภาพในชั้นศาลตัดสิน แม้ว่าศาลตัดสินอาจจะพิพากษาลงโทษจำเลยจากคำรับสารภาพนั้นได้ แต่การกระทำความผิดของจำเลยก็ได้ผ่านการกลั่นกรองมาอย่างดีในชั้นสอบสวนโดยการทำงานร่วมกันระหว่างตำรวจและอัยการภายใต้การควบคุมของศาลไต่สวนมาก่อนแล้ว

สำหรับประเทศไทย เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์เช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส ที่ยอมรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยเป็นพยานหลักฐานเช่นเดียวกันกับต่างประเทศ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพของจำเลยแล้ว พบว่าบทบาทของศาลที่เกี่ยวกับการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพของจำเลยเป็นเพียงการใช้บทบาทค้นหาความจริงในทางรูปแบบเท่านั้น กล่าวคือในทางปฏิบัติของศาลไทยในปัจจุบันพบว่าในความเป็นจริงแล้วไม่ว่าจะเป็นในคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นในชั้นสอบสวนหรือในชั้นพิจารณาก็ตาม การพิจารณาว่าคำรับสารภาพดังกล่าวนั้นสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

หรือไม่ จะพิจารณาเพียงแค่กระบวนการก่อนการได้มาซึ่งคำรับสารภาพว่าเป็นไปตามหลักที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ หรือการให้คำรับสารภาพของจำเลยกระทำด้วยความสมัครใจหรือไม่ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบและไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 หรือไม่ เป็นต้น บทบาทของการในการตรวจสอบกระบวนการก่อนการได้มาซึ่งคำรับสารภาพดังกล่าวเหล่านี้ ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเพียงแค่การค้นหาความจริงในทางรูปแบบ มิใช่การค้นหาความจริงในเนื้อหาเพื่อให้ได้มาซึ่งความถูกต้องแท้จริงของคำรับสารภาพแต่อย่างใด

นอกจากนี้โครงสร้างของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย รวมถึงบทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังคำรับสารภาพ ล้วนแล้วแต่เป็นต้นเหตุที่ทำให้คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาเต็มไปด้วยความน่าสงสัยหลายประการ

ประการที่หนึ่ง เนื่องจากบทบัญญัติเกี่ยวกับการไต่สวนของไทย ตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 162 บัญญัติว่า

“ ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการสั่งต่อไปนี้

(1) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (2)

(2) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้

ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดั่งกล่าวแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณา”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กฎหมายกำหนดบังคับให้มีการไต่สวนมูลฟ้องก็ต่อเมื่อราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีเท่านั้น นอกจากนี้ กฎหมายยังได้บัญญัติว่า หากได้ไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่อัยการเป็นโจทก์แล้วจำเลยรับสารภาพก็ให้ศาลประทับรับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปได้ จึงเท่ากับว่า คดีที่อัยการเป็นโจทก์แม้ว่าจะมีการไต่สวนมูลฟ้อง แต่หากมีการรับสารภาพในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ศาลก็จะพิจารณาจากคำรับสารภาพของจำเลยเป็นเงื่อนไขสำคัญว่าคดีของโจทก์มีมูล และรับฟ้องไว้ทันทีโดยไม่ทันได้ไต่สวนพยานหลักฐานของโจทก์แต่อย่างใด และหากความผิดที่ฟ้องไม่ใช่ความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ซึ่งกฎหมายบัญญัติบังคับให้มีการสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพจำเลยในชั้นพิจารณา ตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ดังนั้น ในคดีที่อัยการเป็นโจทก์ แม้ศาลจะให้มีการไต่สวนมูลฟ้องแล้วก็ตาม แต่หากคู่ความสมรู้ร่วมคิดกันให้จำเลยยอมรับสารภาพตั้งแต่ในไต่สวนมูลฟ้องตลอดจนในชั้นพิจารณา และหากในชั้นพิจารณาศาลได้ใช้ดุลยพินิจลงโทษจำเลยทันทีตามมาตรา 176 คดีในลักษณะเช่นนี้ก็จะไม่เคยผ่านการไต่สวนหรือค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานอื่นใดโดยศาลเลย นอกจากการรับฟังคำรับสารภาพที่มาจากการคบคิดกันแต่เพียงอย่างเดียวและพิพากษาลงโทษไปตามช่องทางที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพของไทยตั้งแต่กระบวนการไต่สวนมูลฟ้องก็มีช่องว่างที่เป็นปัญหาที่ทำให้บทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในคดีลดน้อยลงไปเช่นกัน

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับการรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาของศาลในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ด้วยกระบวนการที่ผ่านการไต่สวนมูลฟ้องโดยไม่ได้ยึดติดที่คำรับสารภาพเป็นสาระสำคัญที่จะถือว่าคดีมีมูลหรือไม่ ทั้งยังไม่ยึดติดว่าผู้ใดจะเป็นโจทก์ แม้ในชั้นพิจารณาศาลจะยอมรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยเพื่อลงโทษได้ทันทีโดยไม่มีบทบัญญัติในลักษณะเดียวกับมาตรา 176 ของไทย แต่คำรับสารภาพในชั้นพิจารณาของศาลในต่างประเทศก็ยังเรียกได้ว่ามีความน่าเชื่อถือมากกว่าของไทย เนื่องจากผ่านการกลั่นกรองอย่างรอบคอบมาก่อนจากพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบมาก่อนแล้วนั่นเอง

ประการที่สอง เนื่องจากการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นพิจารณาคดีอาญาของไทย ได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ความว่า

“ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง”

บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้อำนาจศาลสามารถรับฟังคำรับสารภาพเพื่อลงโทษจำเลยได้ทันที หากเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งต่างจากในต่างประเทศที่การรับฟังคำรับสารภาพเป็นหลักทั่วไป มิได้บัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนดังเช่นกฎหมายของไทย ส่วนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพนั้น ไม่มีในบทบัญญัติของกฎหมายในต่างประเทศแต่อย่าง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาบทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรก

ข้างต้น พบว่ามีประเด็นที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นศาลเพื่อลงโทษจำเลยตามกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยในหลายประเด็น ดังจะได้วิเคราะห์ในแต่ละประเด็น ดังนี้

4.1 ปัญหาความจำเป็นและเหมาะสมของเจตนารมณ์ในการบัญญัติ มาตรา 176 วรรคแรก

แต่เดิมนั้นการพิจารณาคดีทางอาญาของประเทศไทย เมื่อจำเลยรับสารภาพตามข้อกล่าวหา โดยมิได้ยกข้อต่อสู้หรือการยกเหตุบรรเทาโทษแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาลงโทษได้โดยไม่ต้องฟังพยานหลักฐานอื่น ไม่ว่าจะเป็นความผิดประเภทใดก็ตาม[242] แต่ต่อมาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2478) มาตรา 176 บัญญัติว่า

“ในชั้นพิจารณาถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ก็ให้ศาลพิพากษาได้ เว้นแต่คดีซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ศาลต้องฟังพยานโจทก์ จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง”

จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในสายตาของนักกฎหมายไม่อาจเชื่อได้โดยสนิทใจว่า คนที่รับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามฟ้องนั้น จะเป็นผู้กระทำความผิดจริงเสมอไป เนื่องจากการรับสารภาพอาจจะมาจากหลายสาเหตุ เช่น จำเลยบางคนอาจจะรับสารภาพโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจจะรับสารภาพเพื่อจะช่วยเหลือผู้มีอุปการคุณ เช่น บิดา มารดา หรือเพราะเหตุความใกล้ชิดรักใคร่สนิทสนม เช่น รับผิดแทนลูก สามี ภรรยา ญาติพี่น้อง เป็นต้น หรืออาจจะรับผิดเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นโดยเห็นแก่อามิสสินจ้าง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุที่เกิดขึ้นได้ในความเป็นจริง เนื่องจาก คนบางคนอาจคิดว่าการติดคุกไม่ใช่เรื่องใหญ่โต และมีโอกาสมากที่จะได้รับการลดโทษ บรรเทาโทษ หรือการอภัยโทษในที่สุด[243]

ดังนั้น ในสายตาของนักกฎหมายแล้ว เมื่อการรับสารภาพของจำเลย ยังเป็นที่เคลือบแคลงใจด้วยเหตุผลหลายประการเหล่านี้ กฎหมายจึงได้บัญญัติบังคับให้ศาลจะต้องกลั่นกรองและค้นหาความจริงเพิ่มเติมจากพยานหลักฐานอื่น ๆ นอกเหนือจากคำรับสารภาพ เพื่อป้องกันความ

---

[242] *หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา* (น. 247 – 248). เล่มเดิม.

[243] จาก *การสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย* (น. 39), โดย วิชาภรณ์ แสงมณี. (สืบค้น 10 กันยายน 2555 จาก ห้องสมุดอิเล็คทรอนิกส์ศาลยุติธรรม)

ผิดพลาดอีกไว้อีกชั้นหนึ่ง กล่าวคือ ในคดีที่มีโทษสูง (คดีซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป) แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพแล้วก็ตาม ศาลก็ยังคงจะต้องฟังพยานหลักฐานต่อไป เพื่อเป็นการให้ความยุติธรรมทั้งกับผู้ต้องตกเป็นแพะรับบาปจากความจำใจต้องรับสารภาพเพราะมีเหตุจำเป็นที่อยู่เบื้องหลัง เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่เสียหายที่ถูกผู้กระทำความผิดล่วงละเมิด และเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมิให้ต้องลอยนวลอันเป็นการทำให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคมอันเป็นภารกิจที่สำคัญของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั่นเอง

ต่อมาพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่6) พ.ศ. 2499 ก็ได้ยกเลิกความในมาตรา 176 เดิม และได้บัญญัติ มาตรา 176 ขึ้นใหม่ (ฉบับปัจจุบัน) ความว่า

“ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน และจำเลยบางคนรับสารภาพ เมื่อศาลเห็นสมควรจะสั่งจำหน่ายคดี สำหรับจำเลยที่ปฏิเสธเพื่อให้โจทก์ฟ้องจำเลยที่ปฏิเสธนั้น เป็นคดีใหม่ภายในเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้”

จะเห็นได้ว่า ใน มาตรา 176 วรรคแรก ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในส่วนของอัตราโทษ กล่าวคือ ในมาตรา 176 เดิม คดีซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ศาลจึงจะต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง ส่วนในกรณีอื่น ๆ ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ก็ให้ศาลพิพากษาได้ แต่ในมาตรา 176 แก้ไขใหม่เป็น โดยคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง ส่วนในกรณีอื่น ๆ ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ก็ให้เป็นดุลยพินิจของศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ ซึ่งบทบัญญัตินี้ได้มีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า เหตุผลในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติใน มาตรา 176 วรรคแรก ในปี พ.ศ.2499 นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คดีลุล่วงไปโดยโดยเหมาะสมและรวดเร็วยิ่งขึ้น[244] เนื่องจากในขณะนั้น คดีบางคดีศาลจะลงโทษจริง ๆ เพียงเล็กน้อยก็ยังต้องฟังพยานโจทก์เสียก่อน การพิจารณาพิพากษาคดีแทนที่จะเสร็จได้โดยรวดเร็วและไม่เสียความยุติธรรมก็ไม่อาจจะเสร็จได้ คดีจึงชักช้าโดยไม่จำเป็น[245]

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นด้วยกับหลักการที่นักกฎหมายในอดีตได้ให้ความสำคัญว่าการรับฟังคำรับสารภาพและลงโทษจำเลยทันทีมีความเสี่ยงที่จะเกิดความผิดพลาดอย่างยิ่ง เพราะคำรับสารภาพไม่ได้มีความน่าเชื่อถือเสมอไป จึงได้บัญญัติหลักการรับฟังพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพขึ้นเป็นครั้งแรกในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 (ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2478) นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499 ที่บัญญัติมาตรา 176 ขึ้นมาใหม่ จากเดิมคือ ความผิดอื่นที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษสูง หากจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาแล้วศาลจะต้องพิพากษาลงโทษทันที เปลี่ยนเป็นเปิดโอกาสให้เป็นดุลยพินิจที่ศาลอาจให้มีการสืบพยานต่อไปหรือไม่ก็ได้ในความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูง

อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่า การบัญญัติกำหนดอัตราโทษในส่วนของโทษจำคุกที่บังคับให้ศาลต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพในคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป แทนการใช้บทบัญญัติเดิมซึ่งกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป เพราะเหตุผลที่ว่า “เพื่อให้คดีลุล่วงไปได้โดยรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากในขณะนั้น คดีบางคดีศาลจะลงโทษจริง ๆ เพียงเล็กน้อยก็ยังต้องฟังพยานโจทก์เสียก่อน การพิจารณาพิพากษาคดีแทนที่จะเสร็จได้โดยรวดเร็วและไม่เสียความยุติธรรมก็ไม่อาจจะเสร็จได้ คดีจึงชักช้าโดยไม่จำเป็น” ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้เขียนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากการบัญญัติหลักการเกี่ยวกับการสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพใน มาตรา 176

---

[244] หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499 (ฉบับประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 16 หน้า 126 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2499)

[245] พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2499. (และบันทึกประกอบ)

เป็นครั้งแรกซึ่งประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2478 นั้น ก็เพราะต้องการให้ศาลให้ความสำคัญกับคดีที่มีโทษสูง ซึ่งในสายตาของกฎหมายในขณะนั้น โทษจำคุกที่กฎหมายถือว่าเป็นโทษที่สูงแล้วก็คือ การจำคุกเป็นเวลาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ดังนั้นจึงได้กำหนดว่าในกรณีที่จำเลยรับสารภาพในความผิดที่มีโทษสูงสุดที่ศาลจะสามารถลงโทษได้ถึง 10 ปีขึ้นไปนั้น ศาลสมควรจะต้องกลั่นกรองให้ดีเสียก่อนที่จะพิพากษาลงโทษจำเลย มิให้เชื่อคำรับสารภาพจำเลยในทันทีนั่นเอง แต่การแก้ไขบทบัญญัติใหม่โดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้คดีลุล่วงไปโดยโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น ไม่มีความสมเหตุสมผลเท่าใดนัก เนื่องจากแม้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ล่าช้าจะทำให้เสียความยุติธรรมก็จริง เนื่องจากหากมีการนำตัวผู้ต้องหามาไว้ในอำนาจรัฐในระหว่างรอการพิจารณาคดีที่ยาวนานและไม่ได้รับการประกันตัว จะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิผู้ถูกกล่าวหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ มิได้กระทำความผิด ก็จะยิ่งเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริสุทธิ์ แต่อย่างไรก็ตาม หากกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ได้กลั่นกรองและค้นหาความจริงอย่างรอบคอบก่อนมุ่งแต่จะให้เกิดความรวดเร็วจนละเลยไม่ทันได้ค้นหาความจริงเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษการลงโทษผู้บริสุทธิ์โดยผิดพลาดไป ย่อมไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษไปได้ เช่นนี้แล้ว ผู้บริสุทธิ์หากต้องถูกลงโทษจำคุกและตกเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาดทั้งที่ตนไม่ได้กระทำความผิดย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริสุทธิ์ อีกทั้งยังทำความยุติธรรมเสียไปยิ่งกว่า ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่า การชั่งน้ำหนักประโยชน์ที่กฎหมายสมควรคุ้มครองประกอบกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองน่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรต้องคำนึงถึงเป็นเบื้องต้น ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนเห็นว่าการบัญญัติมาตรา 176 ซึ่งประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2478 มีเจตนารมณ์ที่ต้องการให้ศาลกลั่นกรองคดีความผิดอาญาที่มีโทษสูงและร้ายแรงให้เกิดความชัดเจนก่อนลงโทษจำเลย แม้ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพก็ตามมากกว่า มิได้ต้องการให้คดีเสร็จไปโดยรวดเร็ว

สำหรับในประเด็นที่ว่า การพิจารณาคดีที่รวดเร็วจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรม ความยุติธรรมที่ล่าช้าย่อมไม่ทำให้เกิดความยุติธรรมไปได้นั้น ผู้เขียนก็เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพียงแต่ว่าผู้เขียนเห็นว่า ความรวดเร็วของกระบวนการยุติธรรม เป็นเรื่องของการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม จึงไม่ควรนำเอา มาตรา 176 ซึ่งเป็นเรื่องการค้นหาความจริงจากคำรับสารภาพ มาเป็นเครื่องมือในการสร้างความรวดเร็วในกระบวนการยุติธรรม เพราะยังมีช่องทางอื่นอีกมากมายที่เหมาะสมมากกว่า เช่น การกำหนดให้ความผิดอาญาเล็กน้อยใช้วิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง การบริหาร

จัดการกระบวนการยุติธรรมโดยการกำหนดให้สืบพยานต่อเนื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์มิให้มีการเลื่อนนัดพิจารณาเกิน 2 ครั้ง เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ยังมีอีกหลายวิธีการที่สามารถทำให้เกิดความรวดเร็วในกระบวนการพิจารณาได้อย่างเหมาะสมมากกว่าโดยที่จะไม่กระทบต่อหลักความเป็นธรรมที่จำเลยสมควรจะได้รับอีกด้วย

4.2 ปัญหาความเหมาะสมของการกำหนดอัตราโทษในความผิดที่รับสารภาพ ตามมาตรา 176 วรรคแรก

เนื่องจาก การบัญญัติมาตรา 176 ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2478) ก็เพราะต้องการให้ศาลให้ความสำคัญกับคดีที่มีโทษสูง ซึ่งในสายตาของกฎหมายในขณะนั้น โทษจำคุกที่กฎหมายถือว่าเป็นอัตราโทษที่สูงก็คือ ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ดังนั้นจึงได้กำหนดว่าในกรณีที่จำเลยรับสารภาพในความผิดที่มีโทษสูงสุดที่ศาลจะสามารถลงโทษได้ถึง 10 ปีขึ้นไปนั้น ศาลจะต้องกลั่นกรองให้ดีเสียก่อนที่จะพิพากษาลงโทษจำเลย มิให้เชื่อคำรับสารภาพจำเลยในทันทีนั่นเอง แต่การแก้ไขบทบัญญัติใหม่เพียงเพื่อให้คดีเสร็จไปโดยรวดเร็ว โดยใช้หลักเกณฑ์พิจารณาจากความผิดที่มีโทษอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปนั้น ทำให้ในทางปฏิบัติของศาลในปัจจุบัน หากความผิดที่จำเลยรับสารภาพเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี หรือเป็นความผิดที่ไม่มีโทษอย่างต่ำ ไม่ว่าจะมีโทษขั้นสูงที่ศาลสามารถลงโทษได้เท่าใดก็ตาม[246] ไม่อยู่ในบังคับที่ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพตามมาตรา 176 วรรคแรกแต่อย่างใด ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปี ตามที่ได้บทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรก เห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ โดยจะขอยกตัวอย่างเปรียบเทียบเฉพาะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำ (ขั้นต่ำ) ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ที่จะต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพจนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่ศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ได้แก่ความผิดดังต่อไปนี้

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5-10 ปี ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง

---

[246] ธานิศ เกศวพิทักษ์. เล่มเดิม. น. 340-341. และคำพิพากษาฎีกาที่ 1214/2529, 202/2536

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5-15 ปี ได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 122 วรรคหนึ่ง มาตรา 124 วรรคสอง มาตรา 128 และมาตรา 129 ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 246 ความผิดต่อเสรีภาพ ตามาตรา 312 ทวิ (1) ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคสอง และมาตรา 336 วรรคสี่ ความผิดฐานรับของโจร ตามมาตรา 357 วรรคสาม

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5-20 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา ตามมาตรา 250 และมาตรา 252 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 280 (1) มาตรา 282 วรรคสาม และมาตรา 283 วรรคหนึ่ง ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 303 วรรคสาม ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 317 วรรคสาม

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 10-15 ปี ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคสาม และมาตรา 339 ทวิ วรรคหนึ่ง ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคหนึ่ง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 10-20 ปี ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคสี่ และมาตรา 339 ทวิ วรรคสอง ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 ทวิ วรรคหนึ่ง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 12-20 ปี ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา 109 วรรคสาม และมาตรา 110 วรรคสี่ ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคสอง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 15-20 ปี ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคห้า และมาตรา 339 ทวิ วรรคสาม

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 16-20 ปี ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา 108 วรรคสี่

จะเห็นได้ว่า ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปดังกล่าวข้างต้น ล้วนแล้วแต่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกในอัตราที่สูง กล่าวคือ เป็นความผิดที่ศาลสามารถลงโทษจำคุกได้สูงสุดถึง 10 ปี 15 ปี และ 20 ปี แต่ในขณะที่ อีกหลายฐานความผิดที่ไม่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำ (มีแต่อัตราโทษจำคุกขั้นสูง) หรือในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี แม้จะเป็นความผิดที่ศาลสามารถลงโทษจำคุกได้สูงสุดถึง 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตรา

โทษสูงเช่นเดียวกัน กฎหมายกลับไม่ได้กำหนดให้ศาลต้องตรวจสอบความจริงโดยการรับฟังพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพเสียก่อนแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น

(1) ความผิดที่ศาลสามารถลงโทษได้สูงสุดถึง 10 ปี กล่าวคือ

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา 115 วรรคสอง ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 123 มาตรา 124 วรรคหนึ่ง มาตรา 125 มาตรา 127 วรรคหนึ่ง มาตรา 128 และมาตรา 129 ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ตามมาตรา 131 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 161 และมาตรา 166 วรรคสอง ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามมาตรา 209 วรรคสอง ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 245 ความผิดเกี่ยวกับเพศตามมาตรา 278 และมาตรา 279 วรรคหนึ่ง ความผิดต่อชีวิต ตามมาตรา 291 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 302 วรรคสาม ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามมาตรา 360 ทวิ

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 10 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน ตามมาตรา 237 ความผิดต่อร่างกาย ตามมาตรา 297 ความผิดฐานรับของโจร ตามมาตรา 357 วรรคสอง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี ได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 126 และมาตรา 129 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 152 มาตรา 153 และมาตรา 157 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน ตามมาตรา 238 วรรคสอง ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตั๋ว ตามมาตรา 255 ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามมาตรา 266 ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 269/4 วรรคสอง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 282 วรรคหนึ่ง และมาตรา 284 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 303 วรรคสอง ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ ตามมาตรา 338

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปีถึง 10 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ตามมาตรา 135/2 และมาตรา 135/3 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 140 วรรคสอง ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา 204 วรรคสอง ตามมาตรา 210 วรรคสอง มาตรา 211 มาตรา 212 และมาตรา 213 ความผิดต่อร่างกาย ตามมาตรา 298 ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 318 วรรคหนึ่ง มาตรา 319 และมาตรา 320

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 10 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 269/3 ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 312 ทวิ วรรคหนึ่ง ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ตามมาตรา 335 วรรคสี่ มาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง และมาตรา336 วรรคสาม

(2) ความผิดที่ศาลสามารถลงโทษได้สูงสุดถึง 15 ปี กล่าวคือ

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 279 วรรคสอง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 15 ปี ได้แก่ ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ตามมาตรา 130 ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา 181(2) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 244

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 15 ปี ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา 112 ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา 114 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 282 วรรคสอง ความผิดต่อชีวิต ตามมาตรา 290 วรรคหนึ่ง ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 317 วรรคหนึ่ง มาตรา 318 วรรคสาม และมาตรา 320 วรรคสอง

(3) ความผิดที่ศาลสามารถลงโทษได้สูงสุดถึง 20 ปี กล่าวคือ

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 20 ปี ได้แก่ ความผิดต่อชีวิต ตามมาตรา 290 วรรคสอง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 20 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง และมาตรา 277 วรรคหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า ความผิดดังกล่าวข้างต้น แม้จะไม่ได้กำหนดโทษอย่างต่ำ (ขั้นต่ำ) หรืออัตราโทษขั้นต่ำไม่ถึง 5 ปีก็ตาม แต่ก็เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงในระดับเดียวกันกับความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นจึงสมควรที่จะได้รับการพิจารณากลั่นกรองจากศาลในมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาเปรียบเทียบในอีกลักษณะหนึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กรณีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำตั้งแต่ 5-10 ปี เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นความผิดต่อทรัพย์ กฎหมายกำหนดให้ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพ แต่ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุ

ให้ได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 297 ที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 10 ปี ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกสูงสุดในระดับเดียวกัน อีกทั้งลักษณะการกระทำความผิดยังมีความฉกรรจ์เนื่องจากเป็นการละเมิดต่อคุณธรรมทางกฎหมายคือ “ร่างกาย” กฎหมายกลับไม่กำหนดให้ศาลกลั่นกรองความถูกต้องของคำรับสารภาพเสียก่อน นอกจากนี้ หากเปรียบเทียบความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง กับความผิดที่ศาลสามารถลงโทษได้สูงสุดถึง 15 ปี หรือ 20 ปี เช่น ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 290 แล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่า ความผิดตามมาตรา 290 มีความฉกรรจ์มากกว่าเนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดเป็นการละเมิดคุณธรรมทางกฎหมาย คือ “ชีวิตและร่างกาย” และมีอัตราโทษจำคุกสูงสุดที่สูงกว่าด้วยซ้ำ แต่กฎหมายกลับไม่กำหนดให้ศาลกลั่นกรองความถูกต้องของคำรับสารภาพแต่อย่างใด เป็นการแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า บทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรก ที่ใช้จำนวนอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำ (ขั้นต่ำ) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าความผิดใดที่ศาลสมควรจะต้องกลั่นกรองความถูกต้องของคำรับสารภาพเสียก่อน โดยไม่พิจารณาถึงอัตราโทษขั้นสูง หรือความฉกรรจ์ของความผิดประกอบด้วยนั้นยังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอนั่นเอง

นอกจากนี้ นักกฎหมายเคยให้เหตุผลเรื่องการกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำ (ขั้นต่ำ)ในมาตรา 176 วรรคแรก ไว้ว่า ความผิดอาญาที่มีระวางโทษจำคุกอย่างต่ำ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปนั้น ศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่า 5 ปีไม่ได้ เพราะกฎหมายได้บังคับให้ศาลลงโทษจำคุกจำเลยได้น้อยที่สุด คือ 5 ปี แต่ถ้ากรณีกฎหมายไม่ได้กำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไว้ แม้ว่าจะมีโทษจำคุกขั้นสูงสักเพียงใดก็ตามแต่ศาลก็สามารถใช้ดุลยพินิจลงโทษจำเลยได้ต่ำกว่า 5 ปี คือ อาจจะลงโทษจำเลยได้น้อยที่สุดคือ 1 วันก็ได้ ซึ่งมีคำพิพากษาฎีกาที่ตัดสินไปในทางเดียวกันกับความเห็นนี้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1214/2529 วินิจฉัยว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา176 วรรคแรก มิได้ถือเอาอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นข้อสำคัญ แต่ถือเอาอัตราโทษอย่างต่ำจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปเป็นเกณฑ์ กล่าวคือในความผิดฐานใดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปหรือความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษประหารชีวิตสถานเดียวแม้จำเลยให้การรับสารภาพกฎหมายก็บังคับให้ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริงจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้คดีนี้เมื่อข้อหาความผิดตามที่โจทก์ฟ้องมีอัตราโทษอย่างสูงจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่ 2 ปีถึง 20 ปี โทษจำคุกตลอดชีวิตนี้ถึงแม้จะเป็นโทษที่

หนักกว่าโทษจำคุก 5 ปี แต่ก็เป็นอัตราโทษอย่างสูงส่วนอัตราโทษอย่างต่ำในความผิดฐานนี้ให้จำคุกตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ซึ่งศาลอาจลงโทษจำคุกจำเลยต่ำกว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตลงมาจนถึงจำคุก 2 ปีได้ ดังนั้นเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องศาลจึงพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่จำต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำให้การรับสารภาพของจำเลยอีก

คำพิพากษาฎีกาที่ 202/2536 วินิจฉัยว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรกถือเอาอัตราโทษอย่างต่ำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น เป็นเกณฑ์ที่ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริงจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ คดีนี้มีอัตราโทษอย่างสูงจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 20,000 บาท โดยไม่มีอัตราโทษอย่างต่ำ การที่ศาลลงโทษจำคุก 6 ปี ลดแล้วเหลือ 3 ปี เป็นกรณีที่ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษที่จำเลยจะต้องรับ มิใช่เป็นโทษที่กฎหมายกำหนดว่าจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจึงพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องสืบพยานโจทก์

การให้เหตุผลของนักกฎหมาย ประกอบกับแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น ทำให้เข้าใจได้ว่า กฎหมายมองความรุนแรงของโทษจำคุกตามอัตราโทษต่ำสุดที่ศาลจะลงได้ มิได้มองที่ความรุนแรงจากอัตราโทษจำคุกที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดที่ศาลสามารถจะลงได้สูงสุด และมองว่าการที่ศาลลงโทษจำคุกจำเลย 5 ปีนั้น ถือว่าเป็นโทษที่สูงและรุนแรงสมควรที่จะต้องได้รับการกลั่นกรองโดยการสืบพยานหลักฐานอื่น ๆ ต่อไปก่อนที่จะพิพากษาลงโทษ แต่ในความเป็นจริงแล้วเหตุผลดังกล่าวนี้ดูจะขัดแย้งกันเองในทางปฏิบัติจริงโดยสิ้นเชิง เนื่องจากหากเป็นความผิดที่ไม่มีโทษอย่างต่ำ (ขั้นต่ำ) แต่มีโทษขั้นสูง 10 ปี ซึ่งไม่ตกอยู่ภายใต้การสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพต่อไปแล้วนั้น หากสุดท้ายแล้วศาลพิพากษาให้ลงโทษจำเลยเกินกว่า 5 ปี หรือแม้กระทั่งหากศาลจะลงโทษจำเลยโดยใช้อัตราโทษขั้นสูงที่ศาลสามารถลงโทษได้ในความผิดฐานนั้นคือ 10 ปี หรือแม้แต่ถ้ามีอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี แม้ว่าโทษขั้นสูงจะถึงกับจำคุกตลอดชีวิต ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ใน คำพิพากษาฎีกาที่ 1214/2529 ข้างต้น ศาลก็สามารถพิพากษาลงโทษจากคำรับสารภาพของจำเลยได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพอีกเช่นกัน เพราะถือว่าไม่ผิดและไม่ต้องห้ามตามกฎหมายมาตรา 176 วรรคแรก[247]

---

[247] แหล่งเดิม. หน้า 250.

จะเห็นได้ว่า เหตุผลของนักกฎหมายบางคนที่ว่าการบัญญัติโทษขั้นต่ำนั้นเป็นการคุ้มครองจำเลยแล้วเนื่องจาก เห็นว่าหากกฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นต่ำไว้ที่ 5 ปี ศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่า 5 ปีไม่ได้ จึงไม่อาจฟังได้อย่างสมเหตุผลเพียงพอ เพราะหากเห็นว่าการที่ศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่า 5 ปีไม่ได้ โทษที่ศาลจะลงได้น้อยที่สุดและหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ 5 ปี จึงมีความจำเป็นต้องกลั่นกรองโดยการสืบพยานให้ชัดเจนเสียก่อนจะลงโทษจำเลย แล้วเหตุใดในความผิดที่มีโอกาสที่ศาลอาจลงโทษได้ถึง 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี หรือแม้กระทั่งโทษจำคุกตลอดชีวิต (ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1214/2529) จึงไม่จำเป็นต้องได้รับการกลั่นกรองโดยการสืบพยานต่อไปให้เกิดความชัดเจนเสียก่อน

นอกจากนี้แล้ว ผู้เขียนยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การพิจารณาความร้ายแรงของความผิดที่สมควรจะต้องได้รับการกลั่นกรองจากศาลโดยพิจารณาจากความสูงต่ำของอัตราโทษแต่เพียงอย่างเดียว อาจยังไม่เพียงพอ ควรต้องพิจารณาจากความฉกรรจ์ของความผิดฐานนั้น ๆ ประกอบกันไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากพบว่าในปัจจุบัน การกำหนดโทษทางอาญาของไทยว่าความผิดใดควรจะมีอัตราโทษเท่าใดนั้น ยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน จึงเป็นเหตุให้ชั้นโทษในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน กระจัดกระจายไม่มีความเป็นสัดส่วน แม้ว่าการกำหนดอัตราโทษจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศแล้วก็ตาม แต่คณะกรรมการยกร่างจะพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดโทษที่จะนำมาใช้ในสภาพบ้านเมืองของประเทศไทยในขณะนั้นเป็นเกณฑ์ด้วย ซึ่งมักจะคำนึงถึงแนวนโยบายของรัฐในขณะนั้นด้วยว่าให้ความสำคัญกับความผิดนั้นเพียงใด[248] นอกจากนี้กรณีที่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ในฐานความผิดนั้น ผู้ยกร่างประมวลกฎหมายอาญาเคยให้เหตุผลไว้ว่า ความผิดบางฐานไม่ต้องการให้ศาลใช้ดุลยพินิจมาก และเพื่อมิให้มีการรอลงอาญาหรือรอการกำหนดโทษจึงต้องกำหนดโทษขั้นต่ำไว้[249] ดังนั้น จำนวนอัตราโทษ หรือกรณีฐานความผิดที่มีอัตราโทษขั้นต่ำจึงมิได้แสดงให้เห็นถึงความร้ายแรงของความผิดในฐานนั้น ๆ เสมอไปแต่อย่างใด แต่อาจแสดงให้เห็นว่าความผิดที่มีโทษสูงฐานนั้น ๆ ตามนโยบายของรัฐในขณะที่มีการบัญญัติหรือแก้ไขกฎหมาย เห็นว่าเป็นความผิดสำคัญที่มีผลกระทบต่อสังคม

---

[248] *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (น. 60). เล่มเดิม

[249] แหล่งเดิม.

และเศรษฐกิจสมควรแก่การปราบปรามการกระทำดังกล่าว หรือเป็นความผิดที่ไม่ต้องการให้ศาลกำหนดโทษต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา[250] จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมโทษให้สูงขึ้นเพื่อให้คนเกรงกลัว และสอดคล้องกับความเสียหายที่สังคมได้รับ อันเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษโดยการข่มขู่ยับยั้ง ในขณะเดียวกันก็มีแนวคิดในการเพิ่มโทษเพราะยังไม่สาสมกับการกระทำความผิดที่ถือว่าร้ายแรงหรือที่เกิดขึ้นมากในสังคมไทยในขณะนั้น[251] ดังนั้น บางฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงในปัจจุบัน อาจมาจากการแก้ไขอัตราโทษให้สูงขึ้นเนื่องจากเป็นความผิดที่ตามนโยบายของรัฐต้องการปราบปราม หรือในความผิดที่มีความฉกรรจ์ในตัวเองบางฐานความผิดอาจจะยังไม่ได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอัตราโทษให้มีความเหมาะสมก็เป็นได้[252] ดังนั้น การพิจารณาว่าความผิดใดมีโทษสูงหรือร้ายแรงหรือไม่ นอกเหนือไปจากการพิจารณาในมิติของจำนวนอัตราโทษแล้ว ควรจะต้องพิจารณา ความร้ายแรงของความผิดในมิติของความฉกรรจ์ของความผิดนั้นจาก “คุณธรรมทางกฎหมาย”[253] ที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำที่เป็นความผิดนั้นร่วมด้วย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่ที่ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นสำคัญ กล่าวคือ ในความผิดที่มีความฉกรรจ์ในตัวเองกับความผิดตามนโยบายของรัฐที่ต้องการปราบปราม หากฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณากำหนดจำนวนอัตราโทษสำหรับความผิดดังกล่าวให้เป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน การพิจารณาความจำเป็นในการตรวจสอบกลั่นกรองคำรับสารภาพในความผิดที่มีความร้ายแรง โดยพิจารณาจากจำนวนอัตราโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ก็จะมีความเหมาะสมและ

---

[250] ตามหมายเหตุแนบท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

[251] *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (น. 61). เล่มเดิม.

[252] แหล่งเดิม. หน้า 286.

[253] “คุณธรรมทางกฎหมาย” คือ ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง หรือ ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังความผิดอาญาในแต่ละฐานความผิดเสมอ ซึ่งแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (universalrechtsgut) และ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล (individualrechtsgut)

ครอบคลุมมากขึ้น เนื่องความผิดที่ร้ายแรงเพราะมีความฉกรรจ์ กับความผิดที่ร้ายแรงเพราะมีจำนวนอัตราโทษสูง จะเป็นไปในลักษณะเดียวกันนั่นเอง[254]

4.3 ปัญหาความเหมาะสมสำหรับการใช้ดุลยพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย

หลักการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานคดีอาญา ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 บัญญัติว่า

“ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย”

บทบัญญัติดังกล่าวถือว่าเป็นหลักทั่วไปสำหรับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาซึ่งกฎหมายกำหนดให้ศาลจะต้องชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง จนกว่าจะแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง หากมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยอาจมิใช่ผู้กระทำความผิดจริงจะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับหลักการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานตามหลักสากล และสอดคล้องกับภาษิตกฎหมายที่ว่า “ปล่อยคนผิดสิบคน ดีกว่าลงโทษคนบริสุทธิ์แม้เพียงคนเดียว”[255] ดังนั้น ในชั้นพิจารณาคดีของศาล จะต้องมีการสืบพยานหลักฐานอย่างเพียงพอจนทำให้ศาลแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควร จึงจะสามารถพิพากษาลงโทษจำเลย อันเป็นหลักการที่นานาประเทศต่างให้การยอมรับ

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ถ้าในคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176

---

[254] *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (น. 287). เล่มเดิม.

[255] จาก “ยกประโยชน์แห่งการสงสัยให้จำเลย.” โดย บัญญัติ สุชีวะ, 2507, *ดุลพาห, 11 (9)*. น. 2.

วรรคแรกบัญญัติให้ “ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง” ดังนั้น การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยจึงเปลี่ยนไป โจทก์จึงมีหน้าที่จะต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในระดับที่เป็นที่พอใจแก่ศาลเท่านั้น ไม่ต้องถึงขั้นทำให้ศาลแน่ใจจนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรดังเช่นในมาตรา 227

ดังนั้น การรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก จึงส่งผลสำคัญอย่างยิ่งต่อภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในคดีอาญา เนื่องจากคำรับสารภาพของจำเลย นอกจากจะส่งผลให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยทันทีโดยไม่สืบพยานต่อไปก็ได้ และจะส่งผลต่อภาระการพิสูจน์ของโจทก์ เพราะโจทก์จะไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป นอกจากนี้ หากเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้โจทก์ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพ ภาระการพิสูจน์ของโจทก์ ก็ไม่ต้องถึงขั้นที่จะต้องพิสูจน์จนเป็นที่แน่ใจและปราศจากข้อสงสัยตามสมควรตามที่บัญญัติในมาตรา 227 เนื่องจากบทบัญญัติในมาตรา 176 กำหนดให้พิสูจน์จนเป็นที่พอใจแก่ศาลก็เพียงพอที่จะลงโทษจำเลยได้แล้ว[256]

จะเห็นได้ว่า คำรับสารภาพของจำเลยตามกฎหมายไทย ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 นั้น ในด้านหนึ่งแฝงด้วยนัยที่ทำให้การพิจารณาของศาลลุล่วงไปได้โดยรวดเร็วมากขึ้น โดยอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยเป็นเครื่องมือที่ทำให้คดีเสร็จไปโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานกันต่อไปอีก[257] อีกนัยหนึ่งก็มีผลประโยชน์ต่อโจทก์ เนื่องจากทำให้โจทก์ไม่มีภาระการพิสูจน์อีกต่อไปด้วยนั่นเอง จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้มาตรา 176 วรรคแรกในปัจจุบันเป็นไปในลักษณะเช่นนี้อย่างเห็นได้ชัด การแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติมาตรา 176 ในปี พ.ศ. 2499 ด้วยวัตถุประสงค์ที่อยู่เบื้องหลังและลักษณะของการบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวมาข้างต้น เป็นสาเหตุให้วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการบัญญัติมาตรา 176 ครั้งแรก ซึ่งก็คือการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพโดยศาลได้ถูกมองข้ามและถูกลดความสำคัญลงไปในที่สุด

นอกจากนี้แล้ว สำหรับเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ในมาตรา 176 วรรคแรก ที่ต่างกับมาตรา 227 ข้างต้น ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ กล่าวคือ แม้ว่าจะเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลย

---

[256] คำพิพากษาฎีกาที่ 7399/2544, 8021/2544

[257] โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ 4.1 (หน้า 108-112).

พินิจสืบพยานหลักฐานต่อไปแม้ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพในความผิดที่กฎหมายมิได้บังคับให้ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพนั้น แต่กฎหมายมิได้บัญญัติมาตรฐานการพิสูจน์ว่าโจทก์จะต้องสืบพยานต่อไปในระดับที่จะต้องเป็นที่แน่ใจอย่างปราศจากข้อสงสัยแก่ศาล ตามมาตรา 227ซึ่งเป็นหลักทั่วไป หรือจะต้องพิสูจน์จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่ศาล เช่นเดียวกับกรณีที่กฎหมายบังคับให้ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพ ตามมาตรา 176 วรรคแรกกันแน่ จึงมีปัญหาว่า โจทก์จะต้องสืบพยานหลักฐานถึงขั้นในระดับไหน และศาลจะต้องชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของโจทก์อย่างไร ซึ่งในกรณีนี้ได้เคยปรากฏในคำพิพากษาฎีกาที่ 2944/2544 ซึ่งเป็นกรณีที่จำเลยรับสารภาพในความผิดฐานพรากผู้เยาว์ไปเพื่อการอนาจาร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 319 วรรคแรก ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายที่จะต้องสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมแต่อย่างใด แต่ในคดีนี้ เมื่อความปรากฏต่อศาลฎีกาว่าข้อเท็จจริงตามรายงานของพนักงานคุมประพฤติปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าการกระทำของจำเลยอาจจะไม่เป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง จึงได้สั่งให้ย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการสืบพยานหลักฐานกันต่อไปโดยศาลได้วินิจฉัยให้เหตุผลไว้ว่า “เมื่อศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามรายงานปรากฏว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง ศาลย่อมไม่อาจแน่ใจได้ว่าจำเลยได้กระทำผิดจริงหรือไม่ ศาลจึงไม่อาจพิพากษาลงโทษจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 และแม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ แต่หากยังไม่แน่ใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริงแล้วศาลจะให้สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ตามมาตรา 176 และมาตรา 228”

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เมื่อกฎหมายไม่ได้บัญญัติมาตรฐานการพิสูจน์ไว้อย่างชัดเจน ศาลจึงได้กลับไปใช้มาตรฐานการพิสูจน์ตามหลักทั่วไปในมาตรา 227 จึงกลับกลายเป็นว่า ในความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ซึ่งในสายตาของกฎหมายเห็นว่าเป็นความผิดร้ายแรงที่ต้องผ่านการกลั่นกรองโดยการสืบพยานหลักฐานอื่นประกอบกับคำรับสารภาพของจำเลยด้วยนั้น โจทก์กลับมีหน้าที่สืบพยานแค่เป็นที่พอใจแก่ศาลก็เพียงพอที่จะลงโทษจำเลยได้แล้ว แต่ในกรณีที่ศาลให้สืบพยานหลักฐานต่อไปในความผิดที่ไม่มีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำ หรือมีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำไม่ถึง 5 ปีซึ่งในสายตาของกฎหมายเห็นว่ามีความร้ายแรงน้อยกว่า โจทก์กลับต้องสืบพยานจนกว่าจะเป็นที่แน่ใจแก่ศาลตามมาตรา 227 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติ

ในมาตรา 176 วรรคแรก นอกจากอัตราโทษจะไม่ได้สัดส่วน[258] ยังมีความไม่ได้สัดส่วนในเรื่องมาตรฐานในการพิสูจน์ความผิดที่จำเลยรับสารภาพในกรณีที่ศาลใช้ดุลยพินิจให้สืบพยานหลักฐานต่อไปกับในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพต่อไป ดังตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 2944/2544 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

4.4 ปัญหาการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ

สำหรับกรณี “การสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพ” ที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก กล่าวคือ การกำหนดให้ศาลต้องฟังพยานหลักฐานจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงในกรณีที่จำเลยรับสารภาพในคดีที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปนั้น ผู้เขียนเห็นว่าบทบัญญัติในมาตรานี้ แฝงไปด้วยแนวคิดของหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพอยู่ด้วยเช่นกัน โดยมีนัยสำคัญที่ว่าศาลต้องค้นหาความถูกต้องแท้จริงของคำรับสารภาพของจำเลย ส่วนในความผิดมิใช่คดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น กฎหมายมิได้บังคับให้ศาลต้องพิพากษาลงโทษโดยทันทีเสมอไป เนื่องจากกฎหมายยังให้ความสำคัญและเล็งเห็นว่าคำรับสารภาพของจำเลยไม่ได้น่าเชื่อถือเสมอไปจึงได้กำหนดให้เป็นดุลยพินิจของศาลสามารถเข้าไปมีบทบาทในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพเพิ่มเติมได้หากศาลยังมีข้อสงสัย โดยการเรียกให้มีการสืบพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วยก็ได้ ตามมาตรา 228 และเมื่อสืบพยานหลักฐานต่อไปแล้วพบว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลย่อมยกฟ้องได้โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 ซึ่งในกรณีนี้เคยปรากฏให้เห็นในคำวินิจฉัยของศาล ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 2944/2544 วินิจฉัยว่า “แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ แต่หากยังไม่แน่ใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริงแล้วศาลจะให้สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ตามมาตรา 176 และมาตรา 228 ดังนั้น เมื่อปรากฏจากรายงานของพนักงานคุมประพฤติว่าการกระทำของจำเลยขัดแย้งกับคำฟ้องของโจทก์และคำให้การรับสารภาพของจำเลย ดังนั้นจึงสมควรสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อไปเพื่อให้ข้อเท็จจริงกระจ่างแจ้ง”

---

[258] โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ 4.2 (หน้า 112-120).

กรณีตามคำพิพากษาฎีกาข้างต้น ถือว่าเป็นกรณีที่ศาลได้ใช้บทบัญญัติในมาตรา 228 เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรมอย่างยิ่ง เนื่องจากศาลได้เล็งเห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของคู่ความ และจำเลยจำนวนมากยังด้อยความรู้ทางกฎหมายหรืออาจจะรับสารภาพเพื่อให้คดีจบไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกันสิทธิของจำเลยในคดีอาญา มิให้ต้องรับโทษเกินไปกว่าความผิดที่ตนกระทำหรือมิได้เจตนากระทำความผิดตามฟ้อง[259] ศาลจึงต้องกระตือรือร้นในการค้นหาความจริงหากยังไม่แน่ใจว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้องหรือไม่นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2944/2544 ดังกล่าว จะสังเกตเห็นได้ว่า การที่ศาลใช้อำนาจตามมาตรา 228 เรียกให้สืบพยานเพิ่มเติมต่อไปด้วยตนเองในกรณีที่จำเลยรับสารภาพนั้น เนื่องจากได้ปรากฏข้อเท็จจริงขึ้นสู่ศาลฎีกาจากรายงานของพนักงานคุมประพฤติว่าการกระทำของจำเลยขัดแย้งกับคำฟ้องของโจทก์ ศาลฎีกาจึงสั่งให้ย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการสืบพยานหลักฐานกันต่อไป จะเห็นได้ว่า การสั่งให้มีการสืบเสาะพฤติกรรมของจำเลยไม่ใช่กรณีของการสั่งให้สืบพยานหลักฐานต่อไป ตามมาตรา 228 และไม่ได้บังคับศาลที่จะต้องกระทำทุกคดี แต่เป็นดุลยพินิจที่ศาลจะสั่งให้สืบเสาะประวัติหรือพฤติกรรมของจำเลยตามที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการกำหนดโทษเท่านั้น ดังนั้น หากในคดีนี้ ศาลมิได้สั่งให้มีการสืบเสาะพฤติกรรมของจำเลยก่อน หรือหากมีการสืบเสาะแต่พนักงานคุมประพฤติมิได้รายงานเหตุสงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยต่อศาล ในคดีนี้ก็อาจจะทำให้ศาลต้องตัดสินลงโทษจำเลยทั้งที่จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงนั่นเอง

ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ เมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาในคดีที่ไม่อยู่ในเงื่อนไขที่กฎหมายบังคับให้ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพ ตามมาตรา 176 วรรคแรก โอกาสที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพเพิ่มเติมด้วยตนเองโดยการเรียกให้สืบพยานเพิ่มเติมตามมาตรา 228 มีน้อยมาก ส่วนใหญ่ศาลมักใช้ดุลยพินิจที่จะพิพากษาลงโทษโดยไม่สืบพยานต่อไป เนื่องจากเป็นการใช้ดุลยพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายตามที่ได้เปิดช่องไว้ในมาตรา 176 วรรคแรกอย่างชัดเจน ทำให้เป็นปัญหาในปัจจุบันเช่นกัน เนื่องจากพบว่า จำนวนนักโทษประมาณ 25 เปอร์เซ็นต์ ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษที่อยู่ในเรือนจำเป็น

---

[259] *บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีอาญา* (น. 104). เล่มเดิม.

ผู้บริสุทธิ์ เพราะว่าไม่มีการค้นหาความจริง ไม่มีการไต่สวน เมื่อจำเลยรับสารภาพ ศาลก็ตัดสินทันที จึงทำให้กระบวนการค้นหาความจริงด้อยไป[260]

จากการวิเคราะห์ในประเด็นเรื่องการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณานั้น จะเห็นได้ว่า ในทางปฏิบัติของศาลไทยนั้น การรับฟังคำรับสารภาพของจำเลย ศาลไทยให้ความสนใจกับการค้นหาความจริงในทางรูปแบบมากกว่า เนื่องจากมีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดผลของการที่ไม่ได้กระทำตามรูปแบบและกระบวนการก่อนการได้มาซึ่งคำรับสารภาพไว้อย่างชัดเจน แต่สำหรับกรณีการค้นหาความจริงในทางเนื้อหาของความถูกต้องแท้จริงของคำรับสารภาพว่าจำเลยเป็นผู้ที่กระทำความผิดจริงหรือไม่นั้น บทบาทของศาลในการใช้ดุลยพินิจตามมาตรา 176 วรรคแรก ประกอบมาตรา 228 ในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ ก็มีความบกพร่องอยู่ เนื่องจากกฎหมายเปิดช่องให้ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยซึ่งรับสารภาพในความผิดที่มีอัตราโทษที่ไม่เข้าเงื่อนไขที่กฎหมายบังคับให้ต้องสืบพยานต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วพบว่ามีจำนวนไม่มากนักที่ศาลจะเลือกให้มีการสืบพยานต่อไป ประกอบกับแนวคิดตามนโยบายสมานฉันท์และสันติวิธีในการเร่งพิจารณาคดีเพื่อมิให้คดีค้างศาลโดยใช้วิธีการที่ให้ศาลอธิบายถึงสิทธิและประโยชน์ของการยอมรับสารภาพให้กับจำเลยตัดสินใจก่อนที่จะให้การต่อศาล[261] ยังเป็นการตอกย้ำถึงการให้ความสำคัญกับความสะดวกและรวดเร็วที่จะได้รับจากคำรับสารภาพมากกว่าการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบค้นหาความจริง สำหรับในกรณีที่เคยปรากฏว่าศาลใช้ดุลยพินิจเลือกที่จะสืบพยานต่อไป ก็มักจะเป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงที่ว่าคำรับสารภาพนั้นไม่น่าเชื่อถือว่าเป็นความจริงได้ปรากฏให้เห็นต่อศาลเอง ดังที่ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2944/2544 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ไม่ใช่เป็นกรณีที่ศาลใช้บทบาทเชิงรุกที่จะค้นหาความจริงในคำรับสารภาพได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง แต่มีลักษณะเป็นการใช้บทบาทในเชิงรับมากกว่า

นอกจากนี้ ประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ได้บัญญัติว่า “ผู้พิพากษาพึงระลึกว่าการนำพยานหลักฐานเข้าสืบและการซักถามพยานควรเป็นหน้าที่ของคู่ความและ

---

[260] *คำกล่าวเปิดการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมจะร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีอาญาได้อย่างไร* (น. 24). เล่มเดิม.

[261] จาก *คู่มือปฏิบัติงานศูนย์สมานฉันท์และสันติวิธี* (น. 12-15), โดย สำนักระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม. (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2556 จาก เว็บไซต์ของสำนักระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม)

ทนายความของแต่ละฝ่ายที่จะกระทำ ผู้พิพากษาพึงเรียกพยานหลักฐานหรือซักถามพยานด้วยตนเองก็ต่อเมื่อจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมหรือมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ศาลเป็นผู้กระทำเอง" ด้วยเหตุนี้ ศาลจึงค่อนข้างระมัดระวังตนและมักจะวางตนเป็นกลาง โดยปล่อยให้การต่อสู้คดีในศาลเป็นหน้าที่ของคู่ความเป็นหลัก[262] เพื่อป้องกันมิให้ถูกครหานินทาได้ว่ามีใจลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และถึงแม้ว่าประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการดังกล่าวจะมิใช่กฎหมาย แต่ก็เป็นแบบแผนซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อผู้พิพากษามากเช่นกัน

ผู้เขียนมีความเห็นว่า หากศาลไม่ใช้บทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริงในเนื้อหาแห่งความถูกต้องแท้จริงของคำรับสารภาพเสียก่อน อาศัยเพียงข้อเท็จจริงที่ว่า จำเลยได้ยอมรับสารภาพแล้ว จึงใช้ดุลยพินิจรับฟังคำรับสารภาพของจำเลย และเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นจริงโดยไม่สืบพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วยนั้น จะทำให้ศาลไม่มีโอกาสได้สัมผัสพยานหลักฐานอื่น ๆ เพื่อใช้ในการพิเคราะห์ความน่าเชื่อถือในคำรับสารภาพของจำเลยอย่างรอบคอบและถี่ถ้วนเสียก่อนที่จะมีคำวินิจฉัย และอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้ ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าแม้ว่าดุลยพินิจและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานจากความเชื่อของศาลนั้นเป็นสิ่งที่ยากแก่การตรวจสอบ แต่หากศาลได้ใช้บทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริงแท้อย่างเพียงพอแล้วพิเคราะห์ด้วยความรอบคอบจึงใช้ดุลยพินิจชั่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทั้งปวงก่อนมีคำวินิจฉัย ประกอบกับสามารถอธิบายให้เหตุผลได้ว่าเหตุใดจึงมีความเชื่อเช่นว่านั้น ก็จะทำให้คำวินิจฉัยของศาลเป็นที่ยอมรับได้โดยปราศจากข้อกังขามากขึ้น

ผู้เขียนยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า นอกจาก "การสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพ" ซึ่งถือว่าเป็นการค้นหาความจริงที่เกี่ยวกับ "ข้อเท็จจริงในการกระทำความผิด" ที่มีความสำคัญแล้ว การค้นหาความจริงที่เกี่ยวกับ "ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย" ก็เป็นสิ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่ว่าจะในชั้นสอบสวนคดี หรือในชั้นสืบพยานในศาล เจ้าพนักงานและศาลมักจะให้ความสำคัญเฉพาะเรื่อง "ข้อเท็จจริงในการกระทำความผิด" เป็นสำคัญ แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะนำมาใช้ในคดีอาญา กล่าวคือ กรณีที่ว่าผู้กระทำความผิดมีประวัติอย่างไร มีอาชีพอะไร มีความรับผิดชอบของสังคม ของครอบครัวเขาอย่างไรบ้างที่เราจะไปลงโทษเขา ซึ่งในความเป็นจริงนั้น การสืบ

---

[262] *บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีอาญา* (น. 112). เล่มเดิม.

ข้อเท็จจริงในการค้นหาความจริงนั้นจะต้องค้นหาทั้ง 2 ส่วน คือ ส่วนแรก คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกับส่วนที่เป็นประวัติของผู้กระทำความผิดเพื่อลงโทษผู้นั้นให้ถูกต้องและเป็นธรรม[263] ซึ่งในกรณีนี้ ผู้เขียนเห็นว่า หลักการค้นหาความจริงทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ เนื่องจาก ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประวัติของผู้กระทำความผิด อาจจะทำให้พบข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนได้ว่าคำรับสารภาพของเขาเป็นความจริง หรือพบข้อพิรุธบางประการที่ชี้ให้เห็นได้ว่า คำรับสารภาพของเขานั้นอาจเป็นเท็จ เช่น ในกรณีเหตุการณ์ซึ่งมีผู้ขับรถยนต์เฟอร์รารี่ ชนดาบตำรวจเสียชีวิต และต่อมาได้บุคคลมารับสมอ้างว่าเป็นผู้ขับรถคันเกิดเหตุ แต่เมื่อมีการสอบปากคำ บุคคลดังกล่าวได้ให้การต่อพนักงานสอบสวนว่าทำหน้าที่เป็นพ่อบ้าน โดยมีหน้าที่คอยดูแลรถทุกคันและสตาร์ทเพื่อรถอุ่นเครื่องก่อนให้เจ้านายนำออกไปเท่านั้น พนักงานสอบสวนจึงได้นำตัวบุคคลผู้สมอ้างดังกล่าวมาตรวจสอบร่องรอยคาดเข็มขัดนิรภัยและร่องรอยที่ถูกแรงอัดกระแทกแต่กลับไม่พบแต่อย่างใด ทำให้เจ้าตัวยอมรับในที่สุดว่าไม่ใช่คนขับรถที่แท้จริง เป็นต้น จะเห็นได้ว่า หากพนักงานสอบสวนเชื่อในคำให้การครั้งแรกของผู้ต้องหาทันทีโดยไม่พยายามค้นหาความจริงในคำรับสารภาพก่อนแล้วนั้น ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงลอยนวล ส่วนผู้ที่ต้องถูกดำเนินคดีกลับไม่ใช่ผู้ที่กระทำความผิดจริง อันถือว่าเป็นความผิดพลาดอย่างร้ายแรงของกระบวนการยุติธรรมนั่นเอง

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า ในความผิดที่ไม่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำ หรือ อัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจพิพากษาได้โดยไม่ต้องสืบพยาน แม้ในความเป็นจริงจะเป็นความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดถึง 10 หรือ 20 ปี ก็ตาม[264] แต่ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การใช้อำนาจสืบพยานหลักฐาน ตามมาตรา 228 นั้น ในทางปฏิบัติมักเกิดขึ้นน้อย สาเหตุประการแรก ก็เป็นเพราะกฎหมายมิได้บังคับให้สืบพยานหลักฐานประกอบการรับสารภาพ ประการที่สอง มีประมวลจริยธรรมข้อ 9 ที่ทำให้ผู้พิพากษามักระมัดระวังตนในการทำหน้าที่เพื่อป้องกันมิให้ถูกครหา ดังนั้น เจตนารมณ์ที่ดีงามอันอยู่เบื้องหลังบทบัญญัติมาตรา 176 วรรคแรก ที่ต้องการให้ผู้พิพากษาค้นหาความจริงในคำรับสารภาพในความผิดที่มีโทษร้ายแรงนั้น

---

[263] *คำกล่าวเปิดการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมจะร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีอาญาได้อย่างไร*. หน้าเดิม.

[264] โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ 4.2 (หน้า 112-120).

กลับถูกบิดเบือนไป ความไม่ชัดเจนและความไม่ได้สัดส่วนของลักษณะการบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรกในปัจจุบัน ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติที่ทำให้ศาลมิได้ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคำรับสารภาพของจำเลยโดยเฉพาะในคดีอาญาที่มีโทษสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร